הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן סִימָן קצג

עַד עֲשָׂרָה. וְאָז אֵין נֶחְלָקִים עַד שֶׁיִּהְיוּ עֲשָׂרִים, כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַיְּבוּ בְּהַזְמָנַת הַשֵּׁם, הַגָּה: דְּאָז (י) יְכוֹלִים לַחֲלֹק אִם יִרְצוּ. וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין בְּשִׁשָּׁה (יא) אֵינָן מְחַיְּבִים לַחֵלֹק, רַק אִם יִרְצוּ נֶחְלָקִים. [ט]וּמְצָוָה לְחַזֵּר (יב) אַחַר עֲשָׂרָה. [ו]וּמִיהוּ אִם הָיוּ רַבִּים מְסֻבִּים יַחַד וְאֵינָם יְכוֹלִים (יג) לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת (ג) הַזְּמוּן מִפִּי הַמְבָרֵךְ, (יד) וְאֵינָם רַשָּׁאִים לַחֲלֹק לַחֲבוּרוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה, מִפְּנֵי שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְבָרֵךְ (טו) בְּקוֹל רָם וְיִשְׁמַע בַּעַל הַבַּיִת (טז) וְיַקְפִּיד עֲלֵיהֶם, יְכוֹלִים לַחֲלֹק לַחֲבוּרוֹת שֶׁל (ד) שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה וּלְבָרֵךְ בִּנְחַת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע בַּעַל הַבַּיִת. [ב]וְזֶה טוֹב לָהֶם מִמַּה שֶּׁלֹּא יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבַת (יז) בִּרְכַּת זִמּוּן, שֶׁהֲרֵי אֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁמֹעַ מִפִּי הַמְבָרֵךְ: ב [ל]אֲפִלּוּ לֹא הִקְבִּיעוּ מִתְחִלָּה בֵּלֶם לָאֲכל יַחַד, אֶלָּא (יח) שֶׁהַשְּׁנַיִם קָבְעוּ וְאַחַר כָּךְ בָּא הַשְּׁלִישִׁי וְקָבַע עִמָּהֶם, אוֹ שֶׁאָחַד קָבַע תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ קָבְעוּ הַשְּׁנַיִם עִמּוֹ, אֵינָם רַשָּׁאִים לַחֲלֹק כֵּיוָן שֶׁהֵם קְבוּעִים יַחַד (יט) בְּגִמַּר הָאֲכִילָה. (כ) וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֹאכַל עִמָּהֶם (כא) בְּלֹא קָבַע רַשָּׁאִים לַחֲלֹק, אֶלָּא אִם כֵּן (כב) הוּא שַׁמָּשׁ. הַגָּה: וּמִכָּל מָקוֹם, אֲפִלּוּ (כג) כָּל מָקוֹם שֶׁרַשָּׁאִין לַחֲלֹק, (כד) * עֲדִיף טְפֵי לְזַמֵּן מִשּׁוּם דְּ׳בְרֹב עָם

ט הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי פֶּרֶק ה׳ (אות ז) מֵהַהִיא דִּבְרָכוֹת ג׳ (ע״א). ו בְּרָכוֹת שָׁם. כ הָרֹא״ש שָׁם (פ״ז סי׳ כז). ל הָרֹא״ש שָׁם (סי׳ א) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ז).

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

שֶׁגַּם הוּא נִתְחַיֵּב בְּזִמּוּן. כְּתַב הַבַּ״ח (סי׳ קצב ס״א), יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאַף עַל שִׁבְעָה מִינִין מְזוֹנִין. וְלָכֵן טוֹב שֶׁלֹּא יִקְבְּעוּ שִׁלְשָׁה עַל שִׁבְעָה מִינִים: (ג) הַזְּמוּן. וּלְכַתְּחִלָּה יִהְנוּ לְכָל אֶחָד כַּזַּיִת: (ד) שְׁלֹשָׁה שֶׁלֹּא יַקְבִּיעוּ שְׁלֹשָׁה עַל שִׁבְעָה מִינִים. דִּבְרֵב עָם מַלְכּוּת. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק״ז): (ז) שְׁלֹשָׁה שֶׁלֹּשָׁה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם צְרִיכִים לְלֶכֶת לִדְבַר מִצְוָה שֶׁרַשָּׁאִין לַחֲלֹק לְכָל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, שֶׁגַּם הוּא נִתְחַיֵּב בְּזִמּוּן: (י) יְכוֹלִים לַחֲלֹק. עֲשָׂרָה לְכָאן וַעֲשָׂרָה לְכָאן, וְנִמְצָא שֶׁכֻּלָּם זִמְּנוּ בְּשֵׁם: (יא) אֵינָן מְחַיְּבִין לַחֲלֹק. הֵיְנוּ דְּלֹא אָמְרִינַן טוֹב יוֹתֵר לְהִתְחַלֵּק כְּדֵי לְהַרְבּוֹת בְּבִרְכוֹת. וְעַיֵּן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב) שֶׁדִּעְתּוֹ דְּאַדְּרַבָּה שֶׁמִּצְוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁלֹּא לְהִתְחַלֵּק, בֵּין בְּעֶשְׂרִים (טו) וּבֵין בְּשִׁשָּׁה, (טז) מִשּׁוּם 'בְּרֹב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ', רַק דְּמִדִּינָא אֵין אִסּוּר בַּדָּבָר אִם יִתְחַלְּקוּ. (יז) וַיֵּשׁ שֶׁחוֹלְקִים עַל זֶה, וְסִבְרָא לְהוּ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל כַּת גַּם כֵּן מִקְצָת רֹב עָם, וְגַם נִתְקַיֵּם מִצְוַת בְּרִכַּת זִמּוּן בְּכָל חַד וְחַד, וְלִהְכִי שְׁקוּלִים הֵם וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה: (יב) אַחַר עֲשָׂרָה. כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ יְכוֹלִים לְבָרֵךְ בְּשֵׁם. וְעַיֵּן (יח) בָּאֲחֲרוֹנִים דַּאֲפִלּוּ אִם הֵם שִׁבְעָה, מִצְוָה לְחַזֵּר אַחַר עוֹד שְׁלֹשָׁה, וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ז׳: (יג) לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת הַזְּמוּן. דְּאִם הָיוּ יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת זִמּוּן מִפִּי הַמְזַמֵּן, (יט) אַף דְּכָל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אֵינָם יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ מֵרָחוֹק, לֹא הָיוּ רַשָּׁאִין לַחֲלֹק עַל שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, אֶלָּא יִשְׁמְעוּ בִּרְכַּת זִמּוּן לְבַד מִפִּי הַמְזַמֵּן, וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן יְבָרְכוּ כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּלַחַשׁ, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן קפ״ג סָעִיף ד׳: (יד) וְאֵינָם רַשָּׁאִים וְכוּ'. דְּאִם הָיוּ יְכוֹלִין לַחֲלֹק לַעֲשָׂרָה עֲשָׂרָה, לֹא הָיוּ רַשָּׁאִין לַחֲלֹק לַחֲבוּרָה שֶׁל שִׁלְשָׁה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִידוּ מִלְּהַזְכִּיר הַזְּמוּן בְּשֵׁם: (טו) בְּקוֹל רָם. כְּדֵי לְהַשְׁמִיעַ בִּרְכַּת הַזְּמוּן לְכָל הָעֲשָׂרָה: (טז) וְיַקְפִּיד עֲלֵיהֶם. בְּמַה שֶׁעוֹשִׂין חֲבוּרוֹת לְעַצְמָן. וְהוּא הַדִּין אִם צְרִיכִין לָלֶכֶת לִדְבַר מִצְוָה וְאֵין לָהֶם שְׁהוּת לְהַמְתִּין, שֶׁרַשָּׁאִין לַחֲלֹק לִשְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ז). וּבְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מח סט״ז) מְגַמְגֵּם בָּזֶה, וּפוֹסֵק דְּעַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁלֹּא נִשְׁאֲרוּ עֲשָׂרָה בְּלַעֲדָם, בְּוַדַּאי אָסוּר לָצֵאת אֲפִלּוּ לִדְבַר מִצְוָה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הוּא מִצְוָה דְּאוֹרַיְיתָא אָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּכָל גַּוְנֵי, וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז): (יז) בִּרְכַּת זִמּוּן שֶׁהֲרֵי וְכוּ'. אֲבָל אִם הָיוּ יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת זִמּוּן לֹא הָיוּ רַשָּׁאִין לַחֲלֹק, וְכָנַ״ל בְּסָעִיף קָטָן י״ג. (יג) וְהָאֲחֲרוֹנִים חוֹלְקִים עַל זֶה, מִשּׁוּם דִּנְהִי דְּקַיְימָא לָן בְּסִימָן קפ״ג (ס״ז) דְּהָאִידָנָא מְבָרְכִין כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין כָּל הַבִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּלַחַשׁ, מִכָּל מָקוֹם צְרִיכִין לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב גַּם לְדִבְרֵי הַמְבָרֵךְ, וְלוֹמַר עִמּוֹ בְּלַחַשׁ כָּל מִלָּה וּמִלָּה וְלַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וְעַל כָּל פָּנִים עַד הַזָּן אֶת הַכֹּל בְּנֻדְאֵי צְרִיכִין לְהַאֲזִין גַּם לְדִבְרֵי הַמְבָרֵךְ, דְּעַד שָׁם הוּא בִּרְכַּת הַזִּמּוּן כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ר׳ (ס״ב) בְּהַגָּ״ה. וְאִם כֵּן אַף אִם יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת זִמּוּן מִפִּי הַמְבָרֵךְ, כָּל שֶׁאֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ מִלָּה בְּמִלָּה מִפִּי הַמְבָרֵךְ (יז) עַד הַזָּן אֶת הַכֹּל, מוּטָב לָהֶם לַחֲלֹק שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה וּלְבָרֵךְ בְּלֹא שֵׁם, מִמַּה שֶּׁלֹּא יֵצְאוּ כְּלָל יְדֵי חוֹבַת זִמּוּן מִדִּינָא. כָּתְבוּ הָאֲחֲרוֹנִים, הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ מִסְבָּה גְּדוֹלָה יֵשׁ לִתֵּן לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן לְמִי שֶׁקּוֹלוֹ חָזָק, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ כָּל הַמְסֻבִּין וְכַנַּ״ל: ב (יח) שֶׁהַשְּׁנַיִם קָבְעוּ. קְבִיעוּת נִקְרָא כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים עַל שֻׁלְחָן אֶחָד אוֹ בְּמַפָּה אַחַת, אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּפָרוֹ, (טו) וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף י״א. וְעַיֵּן לְעֵיל שָׁם בְּסָעִיף י״א בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א דְּדַעְתּוֹ שָׁם דְּבַעַל הַבַּיִת עִם בְּנֵי בֵיתוֹ שֶׁיָּשְׁבוּ לֶאֱכל הֲרֵי קְבִיעוּת, וּמִצְטָרְפִי אֲפִלּוּ בְּלֹא שֻׁלְחָן אֶחָד: (יט) בְּגִמַּר הָאֲכִילָה. חַל עֲלֵיהוּ חוֹבַת זִמּוּן עַל יְדֵי זֶה שֶׁאָכְלוּ לְבַסּוֹף בְּיַחַד. (טו) וּמַשְׁמַע מִזֶּה הָא אִם לֹא גָּמְרוּ גַּם סוֹף אֲכִילָה בְּיַחַד, כְּגוֹן שֶׁבָּא אֶחָד לֶאֱכל אֵצֶל שְׁנַיִם אַחַר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לֶאֱכל, וְגַם גָּמְרוּ סְעוּדָתָן שֶׁלֹּא בִּזְמַן אֶחָד, אוֹתָן שֶׁגָּמְרוּ מִקֹּדֶם (יז) רַשָּׁאִין לְבָרֵךְ בִּפְנֵי עַצְמָן, דְּעַל כָּל פָּנִים הַתְחָלָה אוֹ גְּמַר בְּעֵינַן בְּיַחַד. וּמִכָּל מָקוֹם אִם הִמְתִּינוּ לְאַחַר אֲכִילָתָם וְלֹא בֵּרְכוּ עַד שֶׁגָּמַר גַּם הַשְּׁלִישִׁי לֶאֱכל, (יח) חַיְּבִין לְזַמֵּן וְאֵין רַשָּׁאִין לַחֲלֹק. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא גָּמְרוּ בְּיַחַד, כָּל הֵיכִי דְּאִי מַיְיתֵי לְהוּ מִידִי מְצִי לְמֵיכַל מִינַּיְיהוּ, כְּמוֹ גָּמְרוּ בְּיַחַד דְּיֵינִינַן לְהוּ, וּכְעֵין הַהִיא דְּרֵישׁ סִימָן קצ״ז (ס״א), עַיֵּן שָׁם: (כ) וּמִכָּל מָקוֹם אִם וְכוּ'. הוּא כְּמוֹ אָכַל: (כא) בְּלֹא קָבַע. הֵיְנוּ שֶׁלֹּא אָכְלוּ בְּדַרְךְ קְבַע בִּישִׁיבָה וְעַל שֻׁלְחָן אֶחָד, וַאֲפִלּוּ הִתְחִילוּ לֶאֱכל בִּשְׁלִשָּׁה מִתְּחִלַּת הַסְּעוּדָה וְעַד סוֹפָהּ: (כב) הוּא שַׁמָּשׁ. שֶׁדַּרְכּוֹ אֲכִילָתוֹ בְּלֹא יְשִׁיבַת קָבַע, לְכָךְ הוּא מִצְטָרֵף בְּכָל גַּוְנֵי: (כג) כָּל מָקוֹם שֶׁרַשָּׁאִין לַחֲלֹק. הֵיְנוּ (יט) שֶׁאָכְלוּ הַשְּׁלִשָּׁה בְּלֹא קְבִיעוּת, אַף שֶׁעַל פִּי דִּין רַשָּׁאִים לַחֲלֹק מִכָּל מָקוֹם עֲדִיף טְפֵי שֶׁלֹּא לַחֲלֹק: (כד) עֲדִיף טְפֵי לְזַמֵּן. עַיֵּן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) כֵּן הֲכִינוּ הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וְעוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים בִּרְצוֹתוֹ, וּדְלֹא כְּהַפְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ג): (ע) וְכֵן מַשְׁמַע בְּתוֹסְפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה עַל בְּרָכוֹת בְּדֶרֶךְ נ׳ (ע״א ד״ה שמע) בְּמַעֲשֶׂה דְּרֵישׁ גְּלוּתָא, וְכֵן בְּתוֹסְפֵי הָרֹא״ש שָׁם (ד״ה שמע). וְאוּלָם כָּל זֶה לְפָרוּשָׁם שָׁם, אֲבָל לְפָרוּשׁ רַשִׁ״י (ד״ה שמע) דְּמִקְּרֵשׁ דְּהַקְּדֵּשׁ רֵישׁ גְּלוּתָא הוּא מְשׁוּם דְּעוֹשִׁין חֲבוּרוֹת לְעַצְמָן, שׁוּב אֵין רְאָיָה: (י) הַשּׁ״ז (סק״ג), וְכֵן מְפִיק בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) [אָמְנָם בְּמֻגָּן אַבְרָהָם סוֹף סָעִיף קָטָן ד׳ מַשְׁמַע דְּהוּא סוֹבֵר כְּהַדְרֵכִי מֹשֶׁה (אות ב)], וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בְּהָרַמְבַּ״ם (פ״ה ה״י) שֶׁכָּתַב שֵׁשׁ לָהֶם לַחֲלֹק, וּמַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ מִצְוָה לְחַזֵּר אַחַר עוֹד שְׁלֹשָׁה, וְעַיֵּן בְּשִׁטָּה מְקֻבֶּצֶת שָׁם (ד״ה הכי גרסינן) מַה שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַאֲ״ד: (יא) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ד) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד): (יב) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומיהו): (יג) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (דין צירוף לדימון סי״ב) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מח סי״ד) וְהַגְּרָ״ז בְּסִימָן קצ״ה (סי״ד): (יד) חַיֵּי אָדָם (שם) וְהַגְּרָ״ז (שם). וְאַף שֶׁבְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם) מַפְלִיג עוֹד יוֹתֵר דְּצָרִיךְ לִשְׁמֹעַ דַּוְקָא כָּל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, מִכָּל מָקוֹם דֵּי לָנוּ לְהָקֵל נֶגֶד הַמַּחְבֹּר בְּאֵינָם יְכוֹלִין לִשְׁמֹעַ עַד הַזָּן, מֵאַחַר שֶׁגַּם הַדְרֵכִי מֹשֶׁה (אות ג) שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו הוֹדָה לוֹ אַחַר כָּךְ בְּסִימָן קצ״ה (בשו״ע ס״ג) וְסָתַם כְּדִבְרָיו: ב (טו) אַף דְּשָׁם אֵירְיֵי לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וּכְמוֹ שֶׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָל הַדִּין דְּקְבִיעוּת הַמְזֻכָּר שָׁם שַׁיָּךְ גַּם לְעִנְיַן זִמּוּן: (מ) ט״ז (סק״ד). וְאַף דְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּמֶהָר שָׁלוֹם (סק״ג) מְפַקְפְּקִין בִּדְבָרָיו, הַחֲמֵד מֹשֶׁה (סק״ה) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ד) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מח ס״ב) וּמֻגָּן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ד) הִסְכִּימוּ לְהַט״ז: (מ) וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה מִצְוָה לְהִמְתִּין וְלִהְצְטָרֵף בְּיַחַד לְזִמּוּן, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף א׳: (מא) כֵּן מוּכָח מִבֵּאוּר הַגְּרָ״א בְּדִבּוּרוֹ הַמַּתְחִיל אֲפִלּוּ: (מב) כִּי קַאי אַדִּסְמִיךְ לֵיהּ: (כ) כֵּן מְבֹאָר בְּדִרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן סִימָן קצג

הַדְּרַת מָלֶךְ׳ (בית יוסף (ד״ה מצאתי כתוב)): **ג** (כה) [מ]**אִם הָיוּ רוֹכְבִים וְאָמְרוּ נֹאכַל, אַף עַל פִּי שֶׁכָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ וְלֹא יָרְדוּ מֵהַבְּהֵמוֹת מִצְטָרְפִין כַּיָּון שֶׁעָמְדוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲבָל אִם הָיוּ** (כו) **הוֹלְכִים וְאוֹכְלִים, לֹא. וְאִם הָיוּ אוֹכְלִים בַּשָּׂדֶה מְפֻזָּרִים וּמְפֻרָדִים, אַף עַל פִּי שֶׁאוֹכְלִים כֻּלָּם בְּשָׁעָה אַחַת וּמִכִּכָּר אֶחָד, כַּיָּון שֶׁלֹּא קָבְעוּ מָקוֹם לֶאֱכֹל אֵינָם מִצְטָרְפִין.** הַגָּהּ: הַמְּנָהָג (כז) שֶׁלֹּא לְזַמֵּן בְּבֵית (ה) [ה] עוֹבֵד כּוֹכָבִים. וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּלֹא יוּכְלוּ לְקַבֵּעַ עַצְמָן בְּבֵית עוֹבֵד כּוֹכָבִים מִשּׁוּם יִרְאַת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְהָוֵי כְּאִלּוּ אָכְלוּ בְּלֹא קְבַע. וְעוֹד דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְסַכָּנָה אִם יְשַׁנּוּ בְּנֵסַּח הַבְּרָכָה וְלֹא יֹאמְרוּ הָרַחֲמָן יְבָרֵךְ בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, וְלָכֵן מִתְּחִלָּה לֹא קָבְעוּ עַצְמָן רַק לְבָרֵךְ כָּל אֶחָד לְבַדּוֹ. וְלָכֵן אֵין לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג אַף אִם לֹא הָיוּ טְעָמִים אֵלּוּ מַסְפִּיקִים, מִכָּל מָקוֹם מֵאַחַר דִּכְבָר נָהֲגוּ כָּךְ הָוֵי כְּאִלּוּ לֹא קָבְעוּ עַצְמָן בְּיַחַד: **ד** [נ]**שְׁלשָׁה שֶׁיָּשְׁבוּ לֶאֱכֹל וּבֵרְכוּ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, * אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ וַאֲפִלּוּ לֹא אָכַל עֲדַיִן כַּזַּיִת פַּת,** (כח) **אֵינָם רַשָּׁאִים** (ו) **לְחַלֵּק:** **ה** [ס]**שְׁלשָׁה שֶׁבָּאוּ מִשָּׁלשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁל שְׁלשָׁה שְׁלשָׁה בְּנֵי אָדָם וְנִתְחַבְּרוּ אֲלוּ הַשְּׁלשָׁה,** [ע]**אִם זִמְּנוּ עֲלֵיהֶם בִּמְקוֹמָם כְּגוֹן שֶׁהִפְסִיקוּ** (כט) * **כָּל**

מ רַבֵּנוּ יוֹנָה (לא. ד״ה ואומר).
נ בְּרָכוֹת שָׁם לְפָרוּשׁ הָרֹא״שׁ (פ״ו סי׳ כט) וְעַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ו ה״א).
ס שָׁם (בגמ׳).
ע שָׁם בְּתוֹסְפוֹת (ד״ה אכל).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וְלֹא זְהִירִי בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: **ג** [ה] **עוֹבֵד כּוֹכָבִים.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיֵּן בְּאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב)

הָרַחֲמָן הוּא יְשַׁלַּח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּמָקוֹם הַלֵּיכָתֵנוּ וִישֵׁיכָתֵנוּ. וּפַעַם אַחַת הָיָה סַעֲדַת פְּרִיזוֹן הַבַּן בְּבֵית עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְהָיוּ שָׁם כַּמָּה גְּבִרֵי רַבְרְבֵי דְּיָתְבִי בְּסַעֲדָתָא וְהִסְכִּימוּ לְבָרֵךְ וְלוֹמַר יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת, דְּקַיְּמִי עַל בַּעַל הַסַּעֲדָה, עַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק״ה). וְאָפְשָׁר דְּאִם אוֹכְלִין בְּמָלוֹן בַּיּוֹם וְדֶרֶךְ עֲרַאי דְּלֹא הָוֵי קְבִיעוּת בְּבֵית עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְאֵין מְזַמְּנִין. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט): **ד** (ו) **לְחַלֵּק.** אֲפִלּוּ רוֹצֶה לְגָמֹר סְעֻדָּתוֹ קֹדֶם שֶׁיִּגְמְרוּ הָאֲחֵרִים, כֵּיוָן שֶׁהַחִיּוּב שֶׁל זִמּוּן חָל כְּבָר עָלָיו בְּהַתְחָלַת אֲכִילָה שֶׁלּוֹ: **ה** (כט) **כָּל אֶחָד לְשָׁנַיִם.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כל אחד):

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַסְּעוּדָה וְקָבַע עִמָּהֶם מְצָטָרֵף לְזִמּוּן, שׁוּב אֵין לָנוּ מָקוֹר לְדִין זֶה [מֵהָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל בְּדַף מ״ז עַמּוּד א׳, דְּהָתָם מִדִּינָא חַיְּבִין כֵּיוָן שֶׁהָיוּ קְבוּעִין יַחַד בִּגְמַר סְעוּדָה. וְכֵן מֵהָא דְּדַף נ״ג (ע״א) דְּסָבְרִי בֵּית הִלֵּל אֶחָד מְבָרֵךְ לַכֹּל אֵין רְאָיָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא״שׁ שָׁם ג]. וְיֵשׁ לְשִׁטָּה זוֹ מָקוֹם רַק לְרַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה (לב: ד״ה שלשה) דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּדַוְקָא בְּהַתְחִילוּ כְּאַחַת חַיְּבִין לְזַמֵּן, וְאִם כֵּן יִקְשֶׁה עָלָיו מֵהָהִיא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל הַנַּ״ל וְכֵן מֵהָא דְּיָנַאי מַלְכָּא בְּדַף מ״ח (ע״א), וְעַל כָּרְחָךְ דְּיֵתֵר דְּרִשׁוּת לְזַמֵּן בְּכָל גַּוָּנַי, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מִגֵּן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק״ד):

ד * **אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ וַאֲפִלּוּ וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִגֵּן אַבְרָהָם (סק״י) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַפַּ״ח (ס״ק) דְּכַדְאִיכָּא תַּרְתֵּי לְרֵיעוּתָא רָשַׁאִין לְחַלֵּק. וְהִנֵּה הַפַּ״ח קָנָסַיִּב לֵהּ מִלְּשׁוֹן הַטּוּר דְּכָתַב צָרִיךְ לָחוּשׁ לִשְׁתֵּי הַגְּרָסָאוֹת, וּמַשְׁמַע לֵיהּ לְהַפַּ״ח דְּאִם נִגְרֹס בִּגְמָרָא (נ.) כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ, תּוּ אֵין לְהַחְמִיר בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת, וְכֵן אִם נִגְרֹס בִּגְמָרָא כְּגוֹן שֶׁיָּשְׁבוּ לֶאֱכֹל, תּוּ אֵין לְהַחְמִיר בְּכָל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ, עַיֵּן שָׁם בְּבֵ״ח בְּסוֹף דְּבָרָיו, וְעַל כֵּן סְבִירָא לֵיהּ דְּאֵין לְהַחְמִיר בְּשִׁתֵּי חֲמֹרוֹת. וּבֶאֱמֶת זֶה אֵינוֹ, דְּדִינָא דְּרִי״ף (לו.) לְעִנְיַן כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִכְּבָרוֹ הוּא אֱמֶת לְכַלֵּי עָלְמָא, עַיֵּן בְּתוֹסְפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה עַל בְּרָכוֹת (שם ד״ה הא) דְּכָתַב דִּינָא דְּרִי״ף מִשּׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שם ד״ה מתני׳) וְקָנָסַיִּב לֵהּ מִגְּמָרָא מִפֹּרָשׁ דַּף מ״ב עַמּוּד ב׳ עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתְבוּ הָרַשְׁבָּ״א וְהָרַא״ה בְּחִדּוּשֵׁיהֶם (רשב״א נ. ד״ה קמ״ל, רא״ה בסקודת הלויים שם) מַהֲאי סוּגְיָא, [וְאַף דְּיֵשׁ לְכָאוֹרָה לְדָחוֹת לְהָרִי״ף גּוּפָא בְּפֶרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (לא.), דְּלְדִידֵיהּ כָּל הַסּוּגְיָא שָׁם לְעִנְיַן בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, וְאָפְשָׁר לְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה בְּעֵינָן שֶׁיֹּאכְלוּ כֻּלָּם מִכִּכָּר אֶחָד, אֲכָל עַל כָּל פָּנִים הָרֹא״שׁ (פ״ו סי׳ לג) וְרַשְׁבָּ״א (שם) וְתוֹסְפוֹת (מב. ד״ה הסבו) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים כֻּלָּם כְּאֶחָד כָּתְבוּ לְהַדְיָא דְּסוּגְיָא דְּדַף מ״ב מְיֵירֵי גַּם בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הוּא בְּסִימָן זֶה סָעִיף ג׳, הֲרֵי דְּדָבָר מְפֹרָשׁ דְּגַם גַּבֵּי זִמּוּן לֹא קְפִדִינַן שֶׁיֹּאכְלוּ כֻּלָּם מִכִּכָּר אֶחָד]. וְכֵן מוּכָח לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִפַּתְנִיתִין רֵישׁ פֶּרֶק שִׁלְשָׁה שֶׁאָכְלוּ (מה.) אֲכָל טָבָל וְכוּ׳, הֲרֵי דְּמְיֵירֵי בְּאוֹכֵל מִכִּכָּרוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן דַּוְקָא בְּהָא דְּאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא לֶאֱכֹל בְּיַחַד אֵין מְצָטָרְפִין, הָא לָאו הָכִי לֹא. וּלְעִנְיַן פָּחוֹת מִכַּזַּיִת הוּא דְּכָר מִפֹּרָשׁ בִּירוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ו ה״א), וּמְנַלַּן לְמִדְתֵּיהּ מֵהֲלָכָה. וְכֵן מְבֹאָר בְּאוֹר זָרוּעַ (ח״א סי׳ רג) שְׁגוֹרַס כְּרִי״ף וְאַף עַל פִּי כֵן מֵבִיא הָא דִּירוּשַׁלְמִי לְעִנְיַן דִּינָא, אֶלָּמָא דְּתַרְוַיְהוּ אִיתְנְהוּ. [אִם לֹא שֶׁנִּדְחֵק וְנֹאמַר דְּאַף דִּשְׁנֵי הַדִּינִים אֲמִתִּיִּים, מִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר הָא דְּמַחְמִיר בִּירוּשַׁלְמִי בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת הַיְינוּ בְּאוֹכְלִים שְׁנֵיהֶם מִכִּכָּר אֶחָד, וּמִנָּא לָן הָא, וְגַם לְשׁוֹן הַבַּ״ח לֹא מַשְׁמַע כֵּן דְּמִשּׁוּם זֶה הוּא מֵיקַל, עַיֵּן שָׁם]. וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכָי (סק״י) שֶׁגַּם הוּא מְצַדֵּד דְּלֹא כְּב״ח. וְאַף דְּנָקֵט בְּהָא דְּאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא לֶאֱכֹל בְּיַחַד לִישָׁנָא דְּטוּר וְדָחוּק קְצָת אֲכָל מִכָּל מָקוֹם אֵין זֶה מֻכְרָח לְדִינָא, וְכֵן הָרְאָיָה שְׁנֵיָה שֶׁמֵּבִיא הַבַּ״ח מִטּוּר לָאו רְאָיָה הִיא כְּלָל לְעִנְיַן דְּעָתִי, וְעַל כֵּן אֵין לְזוּז מִפְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

ה * **כָּל אֶחָד לִשְׁנַיִם. לְכְאוֹרָה נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין אִם אֶחָד מֵהֶן הִפְסִיק לִשְׁנַיִם, גַּם כֵּן אָמְרִינַן דִּכְבָר פָּרַח זִמּוּן מִנַּיְהוּ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ כְּאן אֶלָּא שְׁנַיִם, וְכֵן מָצָאתִי**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

זִמּוּן. וְלֹא הַבַּנְתִּי דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף דְּבָרָיו שֶׁכָּתַב דְּטַעַם הַתְּשׁוּבָה הַהִיא מִשּׁוּם דְּאָפְשָׁר דִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן לֹא בְּצֵי הַסְּפָה, הָא עַל כָּל פָּנִים יְשִׁיבָה בְּמָקוֹם אֶחָד בְּצֵי לְכַלֵּי עָלְמָא] אֲפִלּוּ הָכִי רְשׁוּת לְזַמֵּן, וְטוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם עִבּוּר עַם הַדְּרַת מֶלֶךְ׳, וְכֵן כָּתַב בְּחֶמְדַּ מֹשֶׁה (סק״ד) וּבְבֵאוּר הַגְּרַ״א: (כג) וְכֵן כָּתַב בְּחֶמְדַּ מֹשֶׁה (שם). וְכֵן מִסְתַּבְּרָא, דְּאִיתָּ יֹאמְרוּ נְבָרֵךְ וְהַכְּתוּבָה שֶׁנִּבְרְכָה יַחְזְרוּ [כַּאֲשֶׁר מַפִּיק דָּבָר זֶה הַגְּמָרָא (מה.) מִקְּרָא (תהלים לד ד) ׳גַּדְּלוּ וגו׳ שְׁמוֹ יַחְדָּו׳] אֲחֵרִי שֶׁקִּבְּלוּ מִכָּרְחִין הֵם לְהִתְחַלֵּק, שֶׁאִין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ:

ג (מד) **מָגֵן גִּבּוֹרִים** (אלף המגן סק״ח): **ד** (מד) ט״ז (סק״ז)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) (כמ) שֶׁהִקְשָׁה, דְּמַהֲרַבָּה פּוֹסְקִים מַשְׁמַע לְעִנְיַן שְׁלשָׁה שֶׁאָכְלוּ בְּלֹא קְבַע דְּאֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא חֲבֵרוֹ בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, וּמִמֵּילָא גַּם לְעִנְיַן זִמּוּן אֵין רַשָּׁאִין, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֵאֲרִיךְ בָּזֶה. וְאַף דְּיֵשׁ אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים שֶׁדָּחוּ רְאָיָתוֹ לְעִנְיַן זִמּוּן, מִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר מְסֻתְּבַר (כנ) כְּדִבְרֵיהוּ. וְכֵן בִּפְרִי מְגַדִּים כָּתַב גַּם כֵּן דְּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא חֲבֵרוֹ בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, אִם יְכוֹלִים לְהִצְטָרֵף לְעִנְיַן זִמּוּן צָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה, וּמִסֵּיפָא דְּכַעֲשָׂרָה שֶׁיֵּשׁ הַזְּכָרַת הַשֵּׁם אֶפְשָׁר דְּאָסוּר לְכַלֵּי עָלְמָא לְזַמֵּן בְּאֵין חַיְּבִין, וְכֵן מִשְׁמַע בְּחַיֵּי אָדָם כְּלָל מ״ח דִּין ז׳: **ג** (כה) **אִם הָיוּ רוֹכְבִים** וְכוּ׳. סָעִיף זֶה כִּלְשׁוֹנוֹ מַמָּשׁ מוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף י״ב, אֶלָּא דְּשָׁם מְיֵירֵי לְעִנְיַן לְהוֹצִיא בִּבְרִכַּת הַמּוֹצִיא, וְהָכָא מְיֵירֵי לְעִנְיַן צְרוּף זִמּוּן, וְדִין אֶחָד לִשְׁנֵיהֶן. וּכְבָר בֵּאַרְתִּי שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּאֹר הֵיטֵב עַיֵּן שָׁם: (כו) **הוֹלְכִים וְאוֹכְלִים לֹא.** וּבְיוֹשְׁבִין בַּעֲגָלָה וְאוֹכְלִין בְּיַחַד כְּשֶׁהֵם נוֹסְעִין, עַיֵּן בְּסִימָן קס״ז (ס״ק סב) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם ס״ק כז) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה. וּבְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מח ס״ז) הֶכְרִיעַ דְּבָזֶה וְכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ סָפֵק, בְּשִׁלְשָׁה יְזַמְּנוּ, אֲבָל בַּעֲשָׂרָה יֵשׁ לָחוּשׁ לְהַזְכָּרַת הַשֵּׁם לְבַטָּלָה. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּיֵזַמֵּן בְּלֹא שֵׁם, דְּהָא בְּדִיעֲבַד יָצָא בַּעֲשָׂרָה אַף אִם לֹא הִזְכִּיר הַשֵּׁם, וּכְדִלְעֵיל בְּסוֹף סִימָן קצ״ב (סק״י): (כז) **שֶׁלֹּא לְזַמֵּן וְכוּ׳.** הָאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִים עַל זֶה. וּכְהַיּוֹם (כג) הַמִּנְהָג שֶׁמְּזַמְּנִין, וּבְהָרַחֲמָן אוֹמְרִים הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּהֲלֵיכָתֵנוּ וּבִישִׁיכָתֵנוּ עַד עוֹלָם. וְנוֹכֵל לוֹמַר הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה, וְקָאֵי עַל בַּעַל הַסְּעוּדָה. וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם כָּל אֶחָד אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ, שֶׁאָז אֲפִלּוּ בְּבֵית יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ וְכוּ׳. וְאִם אוֹכְלִין בְּמָלוֹן בַּיּוֹם דֶּרֶךְ עֲרַאי בְּבֵית עוֹבֵד גִּלּוּלִים, אֶפְשָׁר דְּאֵין זֶה קְבִיעוּת וְאֵין מְזַמְּנִין [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט)], וְטוֹב שֶׁלֹּא יִקְבְּעוּ אָז שְׁלִשְׁתָּן יַחַד וַיְצַאוּ מִידֵי סָפֵק [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ט)]: **ד** (כח) **אֵינָם רַשָּׁאִים לְחַלֵּק.** הֵינוּ (כז) אֲפִלּוּ רוֹצֶה לִגְמֹר סְעוּדָתוֹ קֹדֶם שֶׁיִּגְמְרוּ הָאֲחֵרִים, כֵּיוָן שֶׁהַחִיּוּב שֶׁל זִמּוּן חָל כְּבָר עָלָיו בְּהַתְחָלַת אֲכִילָה שֶׁלּוֹ: **ה** (כט) **כָּל אֶחָד לִשְׁנַיִם.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כל אחד):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah